

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА МЕТОДИК
ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

“_____” 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**3.2.9 ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПОЧАТКОВІЙ
ШКОЛІ**

напряом підготовки 6.010102 «Початкова освіта»
Педагогічний інститут

Київ – 2014 рік

УДК 378.1(073)
ББК 74.580

Педагогічні технології у початковій школі : роб.навч.прог. [для студ. спец. 6.010102 «Початкова освіта»] / уклад. Стаднік Н.В. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 34 с.

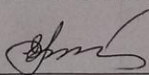
Розробники:

Стаднік Надія Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін
Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін

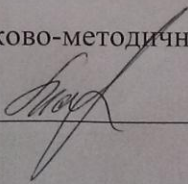
Протокол від “ 29 ” серпня 2014 року № 1

Завідувач кафедри початкової освіти та методик
природничо-математичних дисциплін

К.І. Волинець

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

М.А. Машовець

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни	8
III. Програма	9
<i>Змістовий модуль I. Технологічний підхід в освіті. Педагогічні технології</i>	
<i>вільної освіти</i>	<i>9</i>
<i>Змістовий модуль II. Технології розвивального навчання. Педагогічні</i>	
<i>технології активізації діяльності учнів</i>	<i>9</i>
<i>Змістовий модуль III. Інформаційні педагогічні технології. Педагогічні</i>	
<i>технології на основі ефективності організації навчального процесу.</i>	
<i>Альтернативні технології. Виховні технології</i>	<i>10</i>
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Педагогічні технології в	
початковій школі»	12
V. Плани семінарських занять	13
VI. Завдання для самостійної роботи	16
Карта самостійної роботи студента	19
VII. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (навчальний проект)	20
VIII. Система поточного та підсумкового контролю знань	23
IX. Методи навчання	25
X. Методичне забезпечення курсу	26
XI. Перелік питань і завдань до екзамену	26
XII. Рекомендована література	30

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Педагогічні технології в початковій школі» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка. Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяг знань, які повинен опанувати спеціаліст відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Педагогічні технології в початковій школі», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Реалізація сучасних завдань навчання і виховання багато в чому залежить від готовності майбутнього вчителя початкової школи до впровадження педагогічних технологій. Щоб педагогічні кадри були готові до сучасної професійної діяльності, необхідно якнайкраще ознайомлювати майбутніх фахівців, зокрема вчителів початкової школи, з особливостями сучасних педагогічних технологій.

Курс «Педагогічні технології в початковій школі» покликаний слугувати поглибленню і розширенню професійної підготовки спеціалістів у галузі початкової освіти, становленню творчої індивідуальності вчителя початкових класів, що розвивається і формується в умовах альтернативної освіти, змісту і технології навчання і виховання. Необхідно навчити майбутніх учителів початкової школи орієнтуватися в системах, технологіях, методиках, несхожих одна на одну, адекватно оцінити їх, зробити правильний вибір на шляху впровадження педагогічних технологій у навчальний процес початкової школи.

Мета курсу – допомогти майбутнім учителям зорієнтуватися в концептуальних та теоретичних положеннях педагогічних технологій, сформувати готовність до впровадження сучасних технологій у практику початкової школи.

Курс «Педагогічні технології у початковій школі» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку.

Метою викладання навчальної дисципліни є розкриття сучасних педагогічних технологій та наукових концепцій особистісно орієнтованого навчання і виховання молодших школярів, ознайомлення студентів з технологічним підходом в освіті, широким спектром педагогічних технологій через систему знань про основні нововведення, новації в початковій освіті, вихованні, управлінні; набуття студентами практичних навичок і досвіду здійснювати педагогічну діяльність у різних концептуальних системах; допомога студентам у професійному становленні.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- **систематизувати знання про:** технологічний підхід у навчанні; сучасні педагогічні технології, їх ознаки, класифікацію; педагогічних технологій на основі активізації діяльності учнів (активних методів навчання). формування теоретичного та практичного досвіду застосування перспективних педагогічних технологій в шкільну практику;

- **сформувати вміння і навички:** описувати, характеризувати та аналізувати сучасні педагогічні технології; використовувати сучасні підходи до організації навчально-виховного процесу; використовувати педагогічні технології у фаховій діяльності відповідно до потреб, мети, завдань, формувати вміння моделювати пріоритетну педагогічну технологію за вибором, здійснювати дослідницьку і пошукову діяльність, працювати з різноманітними джерелами педагогічної інформації;

- **розвинути установки до:** інноваційності; креативності; аналізу, синтезу; логічного мислення.

Вивчення курсу допомагає фахівцям розвивати теоретичні та практичні навички педагогічного освоєння і педагогічного узагальнення технологій навчання і виховання молодших школярів, сприяє розширенню кругозору, розвитку ерудиції та бажання спрямовувати особистість на творчу діяльність у професійній сфері. Знання та вміння, одержані під час вивчення даної навчальної дисципліни, будуть використані у процесі самостійної та індивідуальної роботи студентів з інших фахових дисциплін.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- особистісно орієнтовані технології початкової школи;
- прийоми організації співробітництва на уроці;
- психолого-педагогічні методи дослідження і діагностики готовності молодших школярів до засвоєння нового матеріалу.

Вміти:

- визначати завдання сучасних педагогічних технологій;
- аналізувати, порівнювати, визначати головне у змісті і структурі технології;
- моделювати педагогічну технологію в теорії і практиці;
- застосовувати педагогічні технології на уроках в початковій школі з урахуванням індивідуальних особливостей молодших школярів.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 108 год., із них 16 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 4 год. – індивідуальна робота, 36 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль, семестровий контроль – 36 год.

Вивчення навчальної дисципліни «Педагогічні технології в початковій школі» завершується складанням екзамену.

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта» (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
	Спеціальність 6.010102 «Початкова освіта»		
		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4-й	–
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: – навчальний проект		Семестр	
Загальна кількість годин – 108		7-й, 8-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: – 5 год. аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 3 год.		Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	16 год.
	Практичні, семінарські		
	12 год.		–
	Лабораторні		
	год.		
	Самостійна робота		
	36 год.		–
		Індивідуальні завдання: 4 год.	
		Вид контролю: екзамен	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Лекцій	Практичних	Лабораторних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий мод. контроль
Змістовий модуль I									
Психолого-педагогічні основи педагогічних технологій у початковій школі									
1	Поняття про технології в освіті. Технологічний підхід до процесу навчання	4	2					2	
2	Особистісно орієнтована освіта і технології	5	2				1	2	
3	Вальдорфська педагогіка: історія виникнення, концептуальні положення	4				2		2	
4	Технологія саморозвитку (за М.Монтессорі)	6				2	1	2	1
	Разом	19	4			4	2	8	
Змістовий модуль II									
Технології розвивального навчання. Педагогічні технології активізації діяльності учнів									
5	Технологія розвивального навчання (за В.В.Давидовим, Л.В.Занковим)	7	2				1	4	
6	Технології формування творчої особистості	4				2		2	
7	Проектна технологія: історія виникнення, мета і завдання	16	2			2	1	10	1
	Разом	27	4			4	2	16	2
Змістовий модуль III									
Інформаційні педагогічні технології. Педагогічні технології на основі ефективності організації навчального процесу. Альтернативні технології. Виховні технології									
8	Нові інформаційні технології навчання, їх характеристика	4	2					2	
9	Технологія організації групової навчальної діяльності	4				2		2	
10	Педагогічна технологія „створення ситуації успіху”.	4				2		2	
11	Технологія творчого колективного виховання	4	2					2	
12	Сугестивна технологія	4	2					2	
13	Індивідуальність педагога та освітні технології	6	2					2	2
	Разом	26	8	-	-	4	-	12	2
	Семестровий контроль	36							
	Всього	108	16	-	-	12	4	36	4

ІІІ. ПРОГРАМА

Змістовий модуль І

Технологічний підхід в освіті. Педагогічні технології вільної освіти

Лекція 1

Тема. Поняття про технології в освіті. Технологічний підхід до процесу навчання

Поняття і зміст педагогічних технологій і технологічного підходу. Історія виникнення і концептуальні положення педагогічних технологій. Еволюція поняття „педагогічна технологія”. Сутність, особливості та головні ознаки педагогічної технології. Розмежування понять „освітня технологія”, „педагогічна технологія”, „технологія навчання”, „технологія виховання”, „технологія управління”. Класифікація педагогічних технологій.

Основні категорії та поняття: освітня технологія, педагогічна технологія, технологія навчання, технологія виховання, технологія управління.

[1,2,3]

Лекція 2

Тема. Особистісно орієнтована освіта і технології

Особистісний підхід у педагогіці: історія виникнення. Особистісно орієнтоване навчання та його моделі. Мета і завдання особистісно орієнтованого навчання. Основні категорії та поняття особистісно орієнтованого навчання. Особистісно орієнтовані технології.

Основні категорії та поняття: гуманістична педагогіка, гуманістична психологія, гуманістичний підхід, особистість, індивід, „Я-концепція”, рефлексія, самоактуалізація.

[осн.:1,2,3; дод.:5,7,12]

Семінар 1

Семінар 2

Модульний контроль І

Змістовий модуль ІІ

Технології розвивального навчання. Педагогічні технології активізації діяльності учнів

Лекція 3

Тема. Технологія розвивального навчання (за В.В.Давидовим, Л.В.Занковим)

Історико-педагогічні засади проблеми розвитку. Концептуальні положення творчо-розвивальних систем навчання (Л.С.Виготський, Л.В.Занков, В.В.Давидов, Д.Б.Ельконін). Мета і завдання, структура розвивальної технології навчання. Види творчо-розвивальних технологій

навчання. Основні принципи навчання розвивальних технологій. Вимоги до особистості педагога. Організаційно-педагогічні умови реалізації розвивальних технологій навчання.

Основні категорії та поняття: „зона ближнього розвитку”, „цілеспрямована навчальна діяльність”, розвивальне навчання, розвиток дитини, розумове виховання, сприйняття, уміння навчатись.

[осн.: 1,2; дод.: 6,12]

Семінар 3

Лекція 4

Тема. Проектна технологія: історія виникнення, мета і завдання

Необхідність впровадження технологій проекту. Історія виникнення технології. Концептуальні положення. Класифікація проектних технологій, мета і завдання. Сутність, принципи і правила проектної технології. Зміст і організація технології проекту. Вимоги до особистості педагога і учня. Розподіл ролей і функцій. Педагогічні умови застосування проектної технології в сучасних навчальних закладах.

Основні категорії та поняття: інтегрування знань, діяльність учня, потреба, інтерес, проект, суб'єкт діяльності.

[осн.: 1,2,3; дод.: 10,11,12]

Семінар 4

Модульний контроль 2

Змістовий модуль III

Інформаційні педагогічні технології. Педагогічні технології на основі ефективності організації навчального процесу. Альтернативні технології. Виховні технології

Лекція 5

Тема. Нові інформаційні технології навчання, їх характеристика

НІТ як вимога інформаційного суспільства. Концептуальні положення. Мета і завдання НІТ навчання. Основні напрями зміни змісту навчання з застосуванням НІТ. Вимоги до особистості педагога. Організаційно-педагогічні умови впровадження НІТ у загальноосвітні навчальні заклади.

Основні категорії та поняття: інформатика, нові інформаційні технології, засоби нових інформаційних технологій, інформатизація освіти, засоби інформатизації освіти, програмно-педагогічні засоби, дистанційне навчання, мультимедіа, телекомунікаційні технології.

[осн.: 1,2,3; дод.: 5,6,12]

Семінар 5

Семінар 6

Лекція 6

Тема. Технологія творчого колективного виховання.

Технологія творчого виховання як засіб реалізації триєдиної мети освіти: навчання, виховання і розвиток. Концептуальні положення. Мета і завдання технології. Вимоги до особистості педагога. Досвід роботи навчальних закладів щодо впровадження технології.

Основні категорії та поняття: колективна організаторська діяльність, великий збір, колективна творча справа, колективне планування, рада справи, закони-заповіді, символи, ритуали.

[осн.: 2]

Лекція 7

Тема. Сугестивна технологія

Історія виникнення технології. Дослідження Г.Лозанова. Концептуальні положення. Мета і завдання технології. Вимоги до особистості педагога. Досвід роботи навчальних закладів щодо впровадження технології.

Основні категорії та поняття: аутогенне тренування, медитація, аутосугестія, „релаксація”, релаксопедія, сугестивна педагогіка, сугестологія.

[осн. : 2; дод. 4]

Лекція 8

Тема. Індивідуальність педагога та освітні технології

Поняття „індивідуальність педагога”. Особистість учителя сучасної школи. Концептуальна модель індивідуальності педагога. Професійна та особистісна характеристики. Професійна та етична компетентність. Педагогічна майстерність та її складові. Педагогічні здібності, основні компоненти техніки вчителя. Індивідуальність вчителя та педагогічні технології. Вчитель-фасилітатор, ментор, координатор.

Основні категорії та поняття: індивідуальність педагога, педагогічна майстерність, професійна компетентність, професійна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка.

[осн.: 1,2,3; дод.: 12]

Модульний контроль 3

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»

Разом: 108 год. Лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота – 36 год., модульний контроль – 4 год., семестровий контроль – 36 год., підсумковий контроль – екзамен.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		Змістовий модуль III			
Назва модуля	Психолого-педагогічні основи педагогічних технологій у початковій школі		Технології розвивального навчання. Педагогічні технології активізації діяльності учнів		Інформаційні педагогічні технології. Педагогічні технології на основі ефективності організації навчального процесу. Альтернативні технології. Виховні технології			
К-сть балів за модуль	79 б.		119 б.		96 б.			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	Поняття про технології в освіті. Технологічний підхід до процесу навчання (1 б.)	Особистісно орієнтована освіта і технології (1 б.)	Технологія розвивального навчання (за В.В.Давидовим, Л.В.Занковим) (1 б.)	Проектна технологія: історія виникнення, мета і завдання (1 б.)	Нові інформаційні технології навчання, їх характеристика (1 б.)	Технологія творчого колективного виховання (1 б.)	Сугестивна технологія (1 б.)	Індивідуальність педагога та освітні технології (1 б.)
Теми семінарських занять	Вальдорфська педагогіка: історія виникнення, концептуальні положення (10 б.+1 б.)	Технологія саморозвитку (за М.Монтессорі) (10 б.+1 б.)	Технології формування творчої особистості (10 б.+1 б.)	Доцільність і актуальність використання проектної технології у сучасній школі (10 б.+1 б.)	Технологія організації групової навчальної діяльності (10 б.+1 б.)	Педагогічна технологія „створення ситуації успіху” (10 б.+1 б.)		
Самостійна робота	30 б.		70 б.		45 б.			
МКР	25 балів		25 балів		25 балів			
ІНДЗ	30 б.							
Підсумк. контроль	Екзамен 40 б.							

Розрахунок $324:60=5,4$ Коефіцієнт = 5,4 $324:5,4=60+40=100$

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I Психолого-педагогічні основи педагогічних технологій у початковій школі

Семінарське заняття 1

Тема. Вальдорфська педагогіка: історія виникнення, концептуальні положення

План

1. Віхи біографії та головні аспекти вчення Рудольфа Штейнера.
2. Історія виникнення технології.
3. Концептуальні положення вальдорфської педагогіки.
4. Мета і завдання вальдорфської педагогіки.
5. Особливості змісту вальдорфської педагогіки.
6. Основи антропософії Р. Штайнера.
7. Організування навчального процесу у вальдорфських закладах.
8. Вимоги до особистості педагога у вальдорфській школі.

література основна [1,2]

додаткова [12]

Семінарське заняття 2

Тема. Технологія саморозвитку (за М.Монтессорі)

План

1. Життєвий шлях М. Монтессорі і розвиток її педагогічної системи.
2. Мета і завдання школи Марії Монтессорі.
3. Концептуальні засади педагогічної технології «Будинок вільної дитини».
4. Особливості змісту педагогічної технології «Будинок вільної дитини».
- 4.1. Матеріали для вправ у повсякденному житті та вироблення навичок соціальної поведінки.
- 4.2. Матеріали для вправ на розвиток сенсорики (сенсорні матеріали).
- 4.3. Матеріали для вправ на розвиток мовлення, навичок письма, читання, математичних уявлень.
- 4.4. Матеріали для вправ із розділу «Космічне виховання».
5. Вимоги до монтессорі-вчителя.

література основна [1,2]

додаткова [12]

Модульний контроль №1

Змістовий модуль II

Технології розвивального навчання. Педагогічні технології активізації діяльності учнів

Семінарське заняття 3

Тема. *Технологія формування творчої особистості*

План

1. Історія виникнення технології формування творчої особистості.
2. Сутність та специфіка творчої діяльності.
3. Механізми організації творчої діяльності.
4. Мета і завдання технології формування творчої особистості.
5. Зміст технології формування творчої особистості.
6. Вимоги до особистості вчителя в процесі реалізації технології формування творчої особистості.
7. Досвід реалізації педагогами технології формування творчої особистості.

література основна [1,2]

додаткова [5,6,7,12]

Семінарське заняття 4

Тема. *Доцільність і актуальність використання проектної технології у сучасній школі*

План

1. Проектна технологія як відображення вимог сучасного суспільства (*Історія виникнення технології*).
2. Педагогічні функції методу проектів.
3. Структура проектної діяльності молодших школярів.
4. Проектні вміння учнів.
5. Зміст проектної діяльності вчителя та учня.
6. Індивідуальний досвід проектної діяльності учня як головна мета технології проектів.
7. Зміст технології. Типи проектів. Основні етапи проекту та його результати. Можливості застосування технології у сучасній школі.
8. Особливості ролі вчителя як координатора роботи учня у технології проектів.

література основна [1,2,3]

додаткова [10,11,12]

Модульний контроль №2

Змістовий модуль III
Інформаційні педагогічні технології у початковій школі.
Педагогічні технології на основі ефективності організації навчального
процесу. Альтернативні технології. Виховні технології

Семінарське заняття 5

Тема. Технологія організації групової навчальної діяльності

План

1. Історія виникнення технології організації групової навчальної діяльності.
2. Концептуальні положення технології групової навчальної діяльності.
3. Мета та завдання технології групової навчальної діяльності.
4. Зміст технології групової навчальної діяльності учнів.
5. Вимоги до особистості педагога в процесі реалізації технології групової навчальної діяльності.
6. Досвід роботи вчителів за технологією групової навчальної діяльності.

література основна [1,2]

Семінарське заняття 6

Тема. Педагогічна технологія „створення ситуації успіху”

План

1. Історія виникнення технології «створення ситуації успіху».
2. Концептуальні положення технології «створення ситуації успіху».
3. Мета і завдання технології «створення ситуації успіху».
4. Зміст технології «створення ситуації успіху». Основні рекомендовані прийоми.
5. Роль і місце вчителя у технології «створення ситуації успіху».

література основна [1,2]

Модульний контроль № 3

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Тема 1. Поняття про технології в освіті. Технологічний підхід до процесу навчання (2 год.)

Ознайомитись з базовими психолого-педагогічними поняттями педагогічних технологій.

Ознайомитись з наявною в бібліотеці літературою з проблем педагогічних технологій (за каталогом).

Тема 2. Особистісно орієнтована освіта і технології (2 год.)

Ознайомитись з особливостями педагогічних технологій на основі гуманно-особистісної орієнтації педагогічного процесу (педагогіка співробітництва, гуманно-особистісна педагогіка Ш.Амонашвілі).

Тема 3. Вальдорфська педагогіка: історія виникнення, концептуальні положення (2 год.)

Опрацюйте матеріали періодичної преси і ознайомтесь з досвідом роботи шкіл за методикою Р. Штейнера.

Тема 4. Технологія саморозвитку (за М. Монтессорі) (2 год.)

Опрацюйте матеріали періодичної преси і ознайомтесь з досвідом роботи закладів, які використовують методику Марії Монтессорі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ. ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ АКТИВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Тема 5. Технологія розвивального навчання (4 год.)

1. Дайте аналіз компонентів розвивального навчання (навчально-пізнавальні мотиви, навчальне завдання, навчальні дії, оцінювання).

2. Охарактеризуйте основні дидактичні принципи розвивального навчання, які обґрунтував Л. Занков.

3. Визначте спільні і відмінні особливості технологій розвивального навчання Л. Занкова та Ельконіна – Давидова.

Тема 6. Технології формування творчої особистості (2 год.)

1. Законспектувати тему «Технологія розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера»:

1.1. Концептуальні положення технології розвитку творчої особистості.

1.2. Особливості змісту технології Г. Альтшуллера:

- методи і прийоми розвитку творчої особистості;
- метод фокальних об'єктів (МФО);
- метод мозкового штурму;
- метод синектики (пряма, фантастична, емпатійна аналогія);
- метод моделювання маленькими чоловічками (метод ММЧ).

1.3. Системний підхід у розвитку творчої особистості:

- компонентний підхід;
- структурний підхід;
- функціональний підхід;
- генетичний підхід.

Тема 7. Проектна технологія: історія виникнення, мета і завдання (10 год.)

1. За матеріалами посібника: Метод проектів у початковій школі / Упоряд.: О. Онопрієнко, О. Кондратюк. – К.: Шк. світ, 2007. – 128 с. (Б-ка «Шк. світу») схематично зобразити:

- педагогічні функції методу проектів;
 - структуру проектної діяльності молодших школярів;
 - проектні вміння учнів;
 - зміст проектної діяльності вчителя та учня.
2. Розробка проекту для молодших школярів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III ІНФОРМАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ. ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА ОСНОВІ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ. АЛЬТЕРНАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ. ВИХОВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Тема 8. Нові інформаційні технології навчання, їх характеристика (2 год.)

Законспектувати матеріали посібника: Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2004. – 256 с. – С. 163-179 за поданим планом:

1. Історія виникнення інформаційних технологій навчання.
2. Концептуальні положення інформаційних технологій навчання.
3. Мета і завдання НІТ навчання.
4. НІТ у школі.
5. Вимоги до особистості педагога в процесі використання комп'ютерних технологій.
6. Досвід використання НІТ у школі.

Тема 9. Технологія організації групової навчальної діяльності (2 год.)

Ознайомитись з особливостями технологій групової діяльності:

- модель: групова робота в класі;
- модель: навчання в різновікових групах і класах;
- модель колективного творчого вирішення проблем.

Тема 10. Педагогічна технологія „створення ситуації успіху” (2 год.)

Законспектувати теми «Технології раннього навчання М. Зайцева», «Технології раннього навчання Г. Домана».

Тема 11. Технологія творчого колективного виховання (2 год.)

1. Ознайомитись з особливостями гуманного колективного виховання В.О. Сухомлинського.

2. Ознайомитись з особливостями колективного виховання за А.С.Макаренком.

3. Підготувати розробку колективної творчої справи для учнів молодшого шкільного віку (Школа класного керівника / Упоряд М. Голубенко. – К.: Вид. дім «Шк. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2005. – 128 с. – С. 56-85).

Тема 12. Сугестивна технологія (2 год.)

Законспектувати матеріал до теми «Школа успіху і радості С. Френе» (Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2012. – 352 с. – С. 130-147).

Тема 13. Індивідуальність педагога та освітні технології (2 год.)

1. Законспектувати тему «Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності».

2. Розкрити сутність понять: вчитель-фасилітатор, ментор, координатор.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

№	Назва теми	К-сть. год	Контроль	Бали
1.	Поняття про технології в освіті. Технологічний підхід до процесу навчання	2	Індивідуальне заняття, залік	5
2.	Особистісно орієнтована освіта і технології	2	Індивідуальне заняття, підсумкове тестування залік	5
3.	Вальдорфська педагогіка: історія виникнення, концептуальні положення	2	Семінарське заняття, підсумкове тестування, залік	10
4.	Технологія саморозвитку (за М.Монтессорі)	2	Семінарське заняття, підсумкове тестування, залік	10
5.	Технологія розвивального навчання (за В.В. Давидовим, Л. В. Занковим)	4	Індивідуальне заняття, підсумкове тестування, залік	15
6.	Технологія формування творчої особистості	2	Семінарське заняття, підсумкове тестування, залік	15
7.	Проектна технологія: історія виникнення, мета і завдання	10	Семінарське заняття, модульний контроль, залік	40
8.	Нові інформаційні технології навчання, їх характеристика	2	Індивідуальне заняття, підсумкове тестування, залік	10
9.	Технологія організації групової навчальної діяльності	2	Семінарське заняття, підсумкове тестування, залік	10
10.	Педагогічна технологія „створення ситуації успіху”.	2	Семінарське заняття, підсумкове тестування, залік	10
11.	Технологія творчого колективного виховання	2	Індивідуальне заняття, підсумкове тестування, залік	5
12.	Сугестивна технологія	2	Індивідуальне заняття, підсумкове тестування, залік	5
13.	Індивідуальність педагога та освітні технології	2	Індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	5
	Разом:	36 год.		145 б.

VII. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

(навчальний проект)

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершальним етапом проекту є його прилюдний захист.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Педагогічні технології в початковій школі» може бути дослідницьким, інформаційним, практико-орієнтованим або творчим проектом, результати якого представлені на паперовому та електронному носії.

Мета ІНДЗ – закріпити, поглибити знання студентів з актуальних питань курсу, стимулювати студентів до наукового пошуку, розвивати у студентів вміння самостійно та критично опрацьовувати наукової джерела інформації, аналізувати передовий педагогічний досвід, організовувати дослідницьку діяльність і формувати результати.

Тематика проектів пов'язана зі змістом курсу, спрямована на поглиблення його змісту. Тему студенти вибирають на основі вільного вибору. Теми досліджень не повинні повторюватись в одній академічній групі.

Студенти мають право урахувати особистісні інтереси та запропонувати власну тему проекту, з якої мають певні напрацювання, змістовий та цікавий матеріал, оригінальні міркування.

Проект має мати чітку структуру. Зокрема включати: вступ, де розкрито мету проекту, його актуальність, методи отримання та обробки інформації; основну частину, висновки, де чітко сформульовані результати, список використаних джерел, а також, за потреби, додатки. Повноцінний проект оцінюється максимально **в 30 балів**.

Окрім проекту, в межах ІНДЗ можна також виконати:

- анотацію прочитаної літератури з певної теми проекту **(5 балів)**;
- коротке інформаційне повідомлення з теми проекту **(5 балів)**;
- коротку творчу роботу (в тому числі есе) **(20 балів)**.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Педагогічні технології в початковій школі».

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(навчально-дослідне завдання у вигляді проекту)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Актуальність обраної теми	2 бали
2.	План проекту	2 бали
3.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	3 бали
4.	Самостійний та критичний аналіз змісту першоджерел. Логічність викладу змісту	10 балів
5.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	5 балів
6.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, шляхи розв'язку проблеми	3 бали
7.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	5 балів
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДЗ
(навчально-дослідне завдання у вигляді проекту)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	26-30	Відмінно
Достатній	21-25	Добре
Середній	16-20	Задовільно
Низький	0-15	Незадовільно

**Орієнтовна тематика проектів
з навчального курсу «Педагогічні технології в початковій школі»**

1. Роль і місце сучасних педагогічних технологій у початковій школі.
2. Педагогічні технології на основі дидактичного удосконалення та реконструювання матеріалу.
3. Педагогічні технології авторських шкіл.
4. Технологія С. М. Лисенкової.
5. Значення технологій розвивального навчання у сучасній початковій школі.
6. Інноваційні підходи до застосування частковопредметних педагогічних технологій.
7. Альтернативні та природовідповідні технології.
8. Педагогіка співробітництва.
9. Технології активізації пізнавальної діяльності школярів.
10. Інтерактивні технології навчання.
11. Роль і місце ігрових технологій у сучасній початковій школі.
12. Тренінгові технології.
13. Технології інтенсифікації навчання на основі схемних та знакових моделей навчального матеріалу.
14. Технологія програмованого навчання.
15. Роль і місце технології рівневої диференціації у сучасній початковій школі.
16. Технології різних видів самостійної роботи учнів.
17. Технологія кооперативного навчання.
18. Метод проектів в контексті сучасної освіти.
19. Інформаційно-комунікативні освітні технології.
20. Використання гуманно особистісної технології Ш. А. Амонашвілі у сучасній початковій школі.
21. Технології використання засобів ІКТ у предметному навчанні.
22. Технології використання Інтернету у навчально-виховному процесі.
23. Технології інтеграції в освіті.
24. Технологія продуктивного навчання.
25. Природовідповідні технології навчання.
26. Технології саморозвитку особистості.
27. Технології організації самовиховання особистості.
28. Технології дистанційного навчання.
29. Технології проблемного навчання.
30. Педагогічні технології на основі особистісної орієнтації педагогічного процесу.
31. Технології виховної роботи з колективом класу.
32. Наукові основи педагогічних технологій.
33. Технології виховання і навчання дітей з особливими потребами.
34. Технологія колективного виховання А.С.Макаренка.
35. Технологія гуманного колективного виховання В.А.Сухомлинського.

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного
(модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів (за одиницю)	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	1	8
2.	Відвідування семінарських занять	1	6
2.	Робота на семінарських заняттях	10	60
3.	Самостійна робота	5	145
4.	Індивідуальне навчально-дослідне завдання	30	30
5.	МКР	25	75
Підсумковий рейтинговий бал			324

$$324:60=5,4 \text{ (коеф.) } 324:5,4=60+40=100$$

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські
оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90 – 100	«відмінно»	A
82-89	«добре»	B
75 – 81		C
69 - 74		D
60-68	«задовільно» (з можливістю повторного складання)	E
35 – 59		FX
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 8.4 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Педагогічні технології в початковій школі».

Таблиця 8.4

Розподіл балів, які отримують студенти

МОДУЛІ														МКР	ІНДЗ	Екзамен	Сума
Змістовий модуль №1 (лекції, семінари, самостійна робота)			Змістовий модуль №2 (лекції, семінари, самостійна робота)				Змістовий модуль №3 (лекції, семінари, самостійна робота)							МКР №1 МКР №2 МКР №3	Проект		
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14				
79			119				96							75	30	40	324

$$324:60=5,4 \text{ (коеф.) } 324:5,4=60+40=100$$

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуального навчально-дослідного завдання залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Методи оцінювання: тестування, практичне виконання завдань.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

XI. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ І ЗАВДАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ З ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»

1. Охарактеризуйте педагогічні функції та завдання методу проектів. Наведіть приклади використання методу проектів у початковій школі. Визначте мету і завдання уроку з основ здоров'я з використанням методу проектів.

2. Розкрийте особливості змісту педагогічної технології «Школа успіху і радості» С. Френе. Охарактеризуйте головні засоби реалізації мети педагогічної технології С. Френе при підготовці до уроку з природознавства.

3. Розкрийте концептуальні положення вальдорфської педагогіки. Визначте наскільки узгоджуються між собою теорія життєвих ритмів Р. Штейнера і традиційний принцип урахування вікових особливостей дитини під час складання розкладу уроків у початковій школі.

4. Розкрийте структуру проектної діяльності молодших школярів. Визначте зміст проектної діяльності вчителя та учня в початковій школі під час підготовки проекту до уроку природознавства на тему: «Моя Україна».

5. Розкрийте концептуальні засади педагогічної технології «Школа успіху і радості» С. Френе. Проаналізуйте систему планування та оцінювання навчальної роботи у школі С. Френе і сучасній початковій школі.

6. Розкрийте мету і завдання технології колективного творчого виховання. Наведіть приклади використання КТС у початковій школі. Визначте етапи організації колективної творчої діяльності під час підготовки свята Нового року, проаналізуйте їх.

7. Дайте характеристику структурних компонентів технології колективного творчого виховання. Наведіть приклад використання технології колективного творчого виховання в початковій школі. Визначте мету, яку ставить перед собою педагог, працюючи за технологією колективного творчого виховання під час підготовки екскурсії в природу.

8. Розкрийте історичні аспекти виникнення технології організації групової навчальної діяльності. Наведіть приклад використання технології організації групової навчальної діяльності в початковій школі. Охарактеризуйте переваги і недоліки групової навчальної діяльності на уроці математики.

9. Розкрийте історичні аспекти виникнення технології формування творчої особистості. Наведіть приклади використання технології формування творчої особистості в початковій школі. Визначте завдання, які реалізує вчитель формуючи творчу особистість під час проведення конкурсу дитячих поробок.

10. Розкрийте концептуальні положення системи розвивального навчання Л. Виготського та Н. Занкова. Наведіть приклад уроку в початковій школі з використанням технології розвивального навчання. Визначте мету і завдання уроку з математики з використанням технології розвивального навчання.

11. Охарактеризуйте проекти за провідним видом діяльності (дослідницький, інформаційний, ігровий, творчий, телекомунікаційний, прикладний). Розробіть тематику проектів за провідним видом діяльності для учнів початкової школи. Визначте структуру ігрового проекту з природознавства.

12. Охарактеризуйте концепцію Ельконіна-Давидова. Назвіть типологію уроків у розвивальному навчанні та визначте їх структуру. Наведіть приклади уроків контролю з математики.

13. Розкрийте мету і завдання особистісно орієнтованого навчання. Порівняйте традиційне і особистісно орієнтоване навчання. Назвіть переваги і недоліки цих видів навчання при використанні їх на уроках у початковій школі.

14. Розкрийте концептуальні засади педагогічної технології «Будинок вільної дитини» М. Монтесорі. Назвіть сенситивні періоди, які виокремила М. Монтесорі. Визначте засоби навчання, які необхідно використати під час настання сенситивних періодів у дітей молодшого шкільного віку.

15. Охарактеризуйте види комп'ютерних програм, які використовують у навчальному процесі (тренувальні, наставницькі, проблемні, імітаційні та моделювальні, ігрові). Наведіть приклади використання комп'ютерних програм на уроках у початковій школі. Визначте їх мету.

16. Розкрийте сутність, рівні та компоненти інформаційної культури особистості. Наведіть приклади формування інформаційної культури учнів у початковій школі. Визначте мету формування інформаційної культури учнів.

17. Визначте особливості змісту педагогічної технології «Будинок вільної дитини» М. Монтесорі. Наведіть приклади використання Монтесорі-матеріалів у сучасній школі. Назвіть основні правила користування Монтесорі-матеріалами в початковій школі.

18. Розкрийте концептуальні положення технології групової навчальної діяльності. Наведіть приклади організації групової навчальної діяльності на уроках у початковій школі. Визначте форми групової навчальної діяльності на різних етапах уроку природознавства.

19. Розкрийте історичні аспекти виникнення технології розвивального навчання. Порівняйте структуру традиційного уроку і структуру уроку з використанням технології розвивального навчання. Визначте провідні потреби та мотиви, які свідчать про позитивне ставлення учнів до навчання в початковій школі.

20. Розкрийте особливості змісту технології Г. Альтшуллера. Наведіть приклади використання технології Г. Альтшуллера в початковій школі. Назвіть методи і прийоми розвитку творчої особистості молодшого школяра.

21. Розкрийте особливості історії виникнення вальдорфської педагогіки. Визначте основні ідеї вальдорфської педагогіки, які сприятимуть формуванню пізнавальної активності учнів початкової школи.

22. Розкрийте мету, завдання і зміст технології «створення ситуації успіху». Наведіть приклади уроків у початковій школі з використанням

технології «створення ситуації успіху». Визначте роль і місце вчителя під час підготовки практичної роботи з математики.

23. Розкрийте історичні аспекти виникнення технології «створення ситуації успіху». Визначте відмінність технології «створення ситуації успіху» від традиційних підходів та прийомів виховання. Назвіть основні прийоми, які використовуються у роботі з сором'язливими учнями під час підготовки родинного свята «Тато, мама і я – щаслива сім'я».

24. Розкрийте концептуальні засади технологій Г. Домана. Порівняйте мету раннього розвитку і виховання дітей за системою Г. Домана із сучасною метою виховання молодших школярів.

25. Розкрийте історичні аспекти виникнення інформаційних технологій навчання. Назвіть перспективи використання нових інформаційних технологій у сучасній початковій школі. Визначте вимоги до особистості педагога в процесі реалізації даної технології при підготовці до уроку математики.

26. Розкрийте мету, завдання, функції та сфери застосування нових інформаційних технологій у сучасній школі. Наведіть приклади застосування нових інформаційних технологій на уроках у початковій школі. Сформулюйте мету і завдання уроку природознавства з використанням НІТ.

27. Розкрийте сутність, мету і завдання проектної технології. Сформулюйте мету і завдання уроку з основ здоров'я в початковій школі з використанням методу проектів.

28. Розкрийте історичні аспекти виникнення технології колективного творчого виховання. Визначте основні передумови звернення до технології колективного творчого виховання у сучасній школі. Назвіть виховні завдання, які допомагає вирішувати дана технологія при підготовці шкільного концерту, присвяченого Дню вчителя.

29. Розкрийте умови застосування методу проектів. 2. Визначте психологічні та організаційні бар'єри в процесі проектної діяльності. Назвіть методи і прийоми їх подолання в початковій школі.

30. Розкрийте особливості використання Монтессорі-матеріалів у роботі з дітьми. Наведіть приклади використання Монтессорі-матеріалів на уроках у сучасній початковій школі. Визначте вимоги до особистості монтессорі-вчителя.

31. Розкрийте особливості змісту технології Г. Домана. Доведіть доцільність використання технології навчання математики Г. Домана в початковій школі.

XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2012. – 352 с.
2. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2004. – 256 с.
3. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології [Текст] : навч. посіб. / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. – К. : ВЦ «Просвіта», 2000. – 368 с.

Додаткова

4. Гончаров С. М. Сугестивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу: навч.-метод. посіб. / С. М. Гончаров. – Рівне: НУВГП, 2008. – 118 с.
5. Грицюк О. І. Інтерактивні технології навчання молодших школярів [Текст] / О. І. Грицюк // Почат. навчання та виховання. – 2011. - № 8. – С. 2–17.
6. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. – Х. : Вид. група «Основа», 2012. – 176 с.
7. Загребельна Л. А. Впровадження сучасних технологій навчання [Текст] : [інформаційно-розвивальні, інформаційні, особистісноорієнтовані, діяльнісні, технологія «Портфоліо» та ін.] / Л. А. Загребельна // Розкажіть онуку. – 2011. - № 1. – С. 15–18.
8. Здоров'язбережні технології на уроках [Текст] // Завуч. – 2011. - № 9 (березень). – С. 20–21.
9. Кукушин В. Ігрові технології на уроках [Текст] / В. Кукушин // Відкритий урок. – 2006. - № 6. – С. 3–10.
10. Метод проектів у початковій школі / Упоряд.: О. Онопрієнко, О. Кондратюк. – К.: Шк. світ, 2007. – 128 с. (Б-ка «Шк. світу»).
11. Проекти в початковій школі : тематика та розробки занять / упоряд. : О. Онопрієнко, О. Кондратюк. – К. : Шк. світ, 2007. – 128 с. – (Б-ка «Шк. світу»).
12. Чепіль М. М. Педагогічні технології : навч. посіб. / М. М. Чепіль, Н. З. Дудник. – К. : Академвидав, 2012. – 224 с.